Seat No.:	

March-2019

M.Com., Sem.-I

404 : Business Research Methods (New)

Tim	e : 2:3	30 Ho	urs] (New)	Max. Marks: 70
સૂચન	น :	(1)	જમણી બાજુ લખેલ આંકડા ગુણ દર્શાવે છે.	
~		(2)	કેલક્યુલેટરનો ઉપયોગ કરી શકાય છે.	
		(3)	આંકડાશાસ્ત્રીય કોષ્ટકોની કિંમત પ્રશ્નમાં જ આપેલ છે.	
1.	(A)	(a)	સંશોધનની વ્યાખ્યા જણાવી તેના પ્રકારો સવિસ્તાર સમજાવો.	7
		(b)	સંશોધન અભ્યાસના મુલ્યાંકન વિશે સમજાવો.	7
			અથવા	
		(a)	સંશોધન ડિઝાઈનનું મહત્ત્વ સમજાવો.	7
		(b)	સંશોધન પ્રક્રિયાના સોપાનો સવિસ્તાર સમજાવો.	7
	(B)	ગમે તે	તે ચાર પ્રશ્નોના જવાબ લખો :	4
		(1)	સંશોધન પ્રસ્તાવની રચના એટલે શું ?	
		(2)	સારા સંશોધનના ગમે તે બે લક્ષણો જણાવો.	
		(3)	ગુણાત્મક સંશોધન અને સંખ્યાત્મક સંશોધન વચ્ચેનો મુખ્ય તફાવત લખો.	
		(4)	પ્રાયોગિક સંશોધન યોજનાની વ્યાખ્યા લખો.	
		(5)	ક્રિયાત્મક સંશોધન એટલે શું ?	
		(6)	મૂળભુત સંશોધનના ગમે તે બે લક્ષણો લખો.	
2.	(A)	(i)	પ્રશ્નાવલી એટલે શું ? તેના પ્રકારો સવિસ્તાર સમજાવો.	7
		(ii)	નિદર્શનનો અર્થ લખી, સારી નિદર્શ યોજનાના લક્ષણો સમજાવો.	7
			અથવા	
		(i)	સંભાવના નિદર્શન એટલે શું ? તેના પ્રકારો સવિસ્તાર સમજાવો.	7
		(ii)	બિન-નિદર્શન ભુલોનો અર્થ લખી, નિદર્શન ભુલોના પ્રકારો અંગે સમજૂતી [:]	આપો. 7
	(B)	ગમે તે	તે બે પ્રશ્નોના જવાબ લખો ઃ	4
		(1)	ડેટા એન્ટ્રી અને ડેટા પ્રોસેસિંગ વચ્ચેનો તફાવત લખો.	
		(2)	આવૃત્તિ અને આવૃત્તિ વિતરણ વચ્ચેનો તફાવત લખો.	
		(3)	કોષ્ટકીકરણ એટલે શું ?	

3. (A) (i) નીચેની માહિતી ઉપરથી મધ્યક, મધ્યસ્થ અને બહુલક શોધો.

વર્ગ	70-74	65-69	60-64	55-59	50-54	45-49	40-44	35-39	30-34	25-29	20-24
આવૃત્તિ	2	3	4	6	9	16	10	7	5	2	1

(ii) નીચેની માહિતી ઉપરથી સહસંબંધાંક શોધો અને તેનું અર્થઘટન કરો.

ગુણ	ઉંમર								
331	22	21	20	19	18				
0 - 5	ı	-	-	3	1				
5 – 10	-	-	-	3	2				
10 – 15	-	-	7	10	_				
15 – 20		5	4	-	-				
20 - 25	3	2	-	-	-				

અથવા

(i) નીચેની માહિતી પરથી ચતુર્થક વિચલન અને સરેરાશ વિચલન શોધો.

વર્ગ	101-150	151-200	201-250	251-300	301-350
આવૃત્તિ	8	24	36	22	10

(ii) નીચેની માહિતી ઉપરથી કાર્લ-પિયર્સનનો વિષમતાંક શોધો.

વર્ગ	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
આવૃત્તિ	5	8	11	11	8	5	2

(B) ગમે તે ત્ર**ણ**ના જવાબ લખો.

- (1) બહુચલીય નિયતસંબંધ મોડેલ લખો.
- (2) એક માહિતી માટે મધ્યક = 2.23 અને વિચરણ = 1600 હોય તો ચલનાંક શોધો.
- (3) ચતુર્થક વિચલનાંકનું સૂત્ર લખો.
- (4) $\mu_1 = 0, \ \mu_2 = 14.75, \ \mu_3 = -39.75, \ \mu_4 = 142.3125$ હોય તો β_1 શોધો.
- (5) કોમ્પ્યુટર સોફ્ટવેરની મદદથી બહુચલીય નિયતસંબંધનું વિશ્લેષણ કરતાં $\mathbf{R}^2=0.42$ મળેલ છે. તો તેનું અર્થઘટન કરો.

MD-109 2

7

7

7

7

4. (A) (i) નીચેની માહિતી પરથી χ^2 – પરીક્ષણની સાર્થકતા તપાસો.

BA	A_1	A ₂	A ₃
B ₁	45	26	12
B ₂	32	30	21
В ₃	07	10	17

(સ્વા. મા. = 5 માટે
$$\chi^2_{0.05}$$
 = 9.49)

(ii) કામદારોના બે સમુહ માટે નીચે પ્રમાણેની વિગતો પ્રાપ્ત થઈ છે.

કામદારો	કામદારોની સંખ્યા	સરેરાશ પગાર	પ્ર.વિ.
A	1000	47	28
В	1500	49	40

કામદારોના બે સમૂહના સરેરાશ પગારમાં અસરકારક તફાવત છે કે કેમ તે ચકાસો. $(Z_{\mathrm{t}(0.05)}=1.96)$

અથવા

(i) લઘુ-નિદર્શ પરીક્ષણ અને ગુરૂ નિદર્શ પરીક્ષણની વ્યાખ્યા લખી તે બે વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.

7

7

7

7

3

(ii) દસ ખેલાડીઓના એક સમુહને ક્રિકેટની ટ્રેનિંગ આપવામાં આવી. તેઓના તાલીમ પહેલા અને તાલીમ પછી મેળવેલ સ્કોર નીચે મુજબ છે. તાલીમ અસરકારક છે ?

તાલીમ પહેલા	10	4	3	6	10	6	9	8	10	8
તાલીમ પછી	8	7	5	9	8	5	11	6	9	10

- (B) ગમે તે ત્રણના જવાબ લખો:
 - (1) ક્રિતીય પ્રકારની ભુલ એટલે શું ?
 - (2) સંયુક્ત પરીકલ્પના એટલે શું ?
 - (3) χ^2 વિતરણની મર્યાદા લખો.
 - (4) પરીક્ષણનું સામર્થ્ય એટલે શું ?

Seat No.	:	
Seat No.	:	

March-2019

M.Com., Sem.-I

404 : Business Research Methods (New)

Tin	ne : 2:3	30 Ho	ours]	[Max. Marks: 70
Ins	tructio	ons:	 The figures on right side indicate the marks. Use of calculator is allowed. Values of statistical tables are given in question. 	
1.	(A)	(a)	State the definition of Research. Explain its types in detail.	7
		(b)	Explain Evaluation of Research Study. OR	7
		(a)	Explain importance of Research Design.	7
		(b)	Explain in detail the steps of Research Process.	7
	(B)	Atte	empt any four :	4
		(1)	What is formulation of research proposal?	
		(2)	State any two characteristics of a good research.	
		(3)	Write the main difference between qualitative research an research.	d quantitative
		(4)	Define Experimental Research Design.	
		(5)	What is Operations Research?	
		(6)	Write any two characteristics of Basic Research.	
2.	(A)	(i)	What is Questionnaire? Explain its types in detail.	7
		(ii)	State the meaning of sampling. Explain characteristics of a design in detail.	good sample 7
			OR	
		(i)	What is probability sampling? Explain its types in detail.	7
		(ii)	Write the meaning of non-sampling error. Explain the type error.	es of sampling
	(B)	Atte	empt any two :	4
	(D)	(1)	State the difference between Data Entry and Data Processing.	•
		(2)	Write the difference between Frequency and Frequency Distri	bution.
		(3)	What is Tabulation?	
		\ /		

4

MD-109

Class	70-74	65-69	60-64	55-59	50-54	45-49	40-44	35-39	30-34	25-29	20-24
Frequency	2	3	4	6	9	16	10	7	5	2	1

(ii) Obtain co-relation of co-efficient from the following and interpret it also.

7

Marks	Age								
Maiks	22	21	20	19	18				
0 – 5	-	-	-	3	1				
5 – 10	-	-	-	3	2				
10 – 15	-	-	7	10	-				
15 – 20	-	5	4	-	-				
20 – 25	3	2	-	-	-				

OR

(i) Obtain Quartile Deviation and Mean Deviation from the following:

7

Class	101-150	151-200	201-250	251-300	301-350
Frequency	8	24	36	22	10

(ii) From the following data find Karl Pearson's co-efficient of skewness.

7

Class	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
Frequency	5	8	11	11	8	5	2

(B) Attempt any three:

- (1) Write multiple regression model.
- (2) For one information mean = 2.23 and variance = 1600, obtain the value of co-efficient of variance.
- (3) State the formula of co-efficient of Quartile Deviation.
- (4) $\mu_1 = 0, \ \mu_2 = 14.75, \ \mu_3 = -39.75, \ \mu_4 = 142.3125 \ then \ find \ \beta_1.$
- (5) The multiple regression analysis is obtained with the help of computer software, the value of $R^2 = 0.42$, interpret it.

(A) (i) From the following information, test the significance of χ^2 – test. 4.

 $(d.f. = 5, \chi_{0.05}^2 = 9.49)$

10

BA	A ₁	A ₂	A ₃
B ₁	45	26	12
B ₂	32	30	21

07

 B_3

(ii) The information about two groups of workers is given below:

17

Workers	No. of Workers	Average Salary	S.D.
A	1000	47	28
В	1500	49	40

Is there any significant difference in the average salary obtained by workers A and B? $(Z_{t(0.05)} = 1.96)$

7

7

7

7

3

OR

- Define small sample test and large sample test. Explain the difference (i) between them.
- The cricket training of the group of ten players was conducted. Obtained (ii) scores of before training and after training is given below:

Scores before training	10	4	3	6	10	6	9	8	10	8
Scores after training	8	7	5	9	8	5	11	6	9	10

Is there any significant effect due to training?

$$(d.f. = 9, t_{0.05} = 2.26)$$

(B) Attempt any three:

(1)

- What is type-II error? What is Combine Hypothesis? (2)
- State the limitation of χ^2 Test (3)
- (4) What is power of test?
- (5)

Seat No.:	
-----------	--

March-2019

M.Com., Sem.-I

404 : Business Research Methods (Old)

Tim	e : 2:3	30 Hours]	[Max. Marks : 70
સૂચ- 1.	(A)	 (1) જમણી બાજુ લખેલ આંકડા ગુણ દર્શાવે છે. (2) કેલક્યુલેટરનો ઉપયોગ કરી શકાય છે. (3) આંકડાશાસ્ત્રીય કોષ્ટકોની કિંમત પ્રશ્નમાં જ આપેલ છે. (a) સંશોધનની વ્યાખ્યા જણાવી તેના પ્રકારો સવિસ્તાર સમજાવે (b) સંશોધન અભ્યાસના મુલ્યાંકન વિશે સમજાવો. 	ù. 7 7
		અથવા (a) સંશોધન ડિઝાઈનનું મહત્વ સમજાવો. (b) સંશોધન પ્રક્રિયાના સોપાનો સવિસ્તાર સમજાવો.	7 7
	(B)	ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (1) સંશોધન પ્રસ્તાવની રચના એટલે શું ? (2) સારા સંશોધનના ગમે તે બે લક્ષણો જણાવો. (3) ગુણાત્મક સંશોધન અને સંખ્યાત્મક સંશોધન વચ્ચેનો મુખ્ય (4) પ્રાયોગિક સંશોધન યોજનાની વ્યાખ્યા લખો. (5) ક્રિયાત્મક સંશોધન એટલે શું ? (6) મૂળભુત સંશોધનના ગમે તે બે લક્ષણો લખો.	4 ા તફાવત લખો.
2.	(A)	 (i) પ્રશ્નાવલી એટલે શું ? તેના પ્રકારો સવિસ્તાર સમજાવો. (ii) નિદર્શનનો અર્થ લખી, સારી નિદર્શ યોજનાના લક્ષણો સમજ્ અથવા (i) સંભાવના નિદર્શન એટલે શું ? તેના પ્રકારો સવિસ્તાર સમજા (ii) બિન-નિદર્શન ભુલોનો અર્થ લખી, નિદર્શન ભુલોના પ્રકારો 	વો. 7
	(B)	ગમે તે બે પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (1) અવલોકન અને માહિતી વચ્ચેનો તફાવત લખો. (2) ખુટતી માહિતી એટલે શું ? (3) કોષ્ટકીકરણ એટલે શું ?	4

3. (A) (i) નીચેની માહિતી ઉપરથી મધ્યક, મધ્યસ્થ અને બહુલક શોધો.

વર્ગ	70-74	65-69	60-64	55-59	50-54	45-49	40-44	35-39	30-34	25-29	20-24
આવૃત્તિ	2	3	4	6	9	16	10	7	5	2	1

(ii) નીચેની માહિતી ઉપરથી સહસંબંધાંક શોધો અને તેનું અર્થઘટન કરો.

ગુણ	ઉંમર							
331	22	21	20	19	18			
0 - 5	-	-	-	3	1			
5 – 10	-	-	-	3	2			
10 – 15	ı	-	7	10	-			
15 – 20	ı	5	4	_	_			
20 - 25	3	2	-	-	-			

અથવા

(i) નીચેની માહિતી પરથી x_1 નું x_2 અને x_3 ઉપરનું નિયતસંબંધ સમીકરણ મેળવો.

x_1	4	6	7	9	13	15
x_2	15	12	8	6	4	3
x_3	30	24	20	14	10	4

(ii) નીચેની માહિતી ઉપરથી કાર્લ-પિયર્સનનો વિષમતાંક શોધો.

વર્ગ	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
આવૃત્તિ	5	8	11	11	8	5	2

(B) ગમે તે ત્રણના જવાબ લખો.

- (1) બહુચલીય નિયતસંબંધ મોડેલ લખો.
- (2) એક માહિતી માટે મધ્યક = 2.23 અને વિચરણ = 1600 હોય તો ચલનાંક શોધો.
- (3) ચતુર્થક વિચલનાંકનું સુત્ર લખો.
- (4) મિશ્ર મધ્યકનું સુત્ર લખો.
- (5) મધ્યકનો ઉપયોગ જણાવો.

MD-109 8

7

7

7

7

4. (A) (i) એક ગુણધર્મીય વિચરણ પૃથ્થકરણ શોધો.

YX	X	Y	Z
A	3	8	10
В	7	5	6
C	3	4	8
D	3	7	8

$$(d. f. = 8, 3$$
માટે $F_{0.05} = 8.84)$

(ii) કામદારોના બે સમુહ માટે નીચે પ્રમાણેની વિગતો પ્રાપ્ત થઈ છે.

કામદારો	કામદારોની સંખ્યા	સરેરાશ પગાર	પ્ર.વિ.
A	1000	47	28
В	1500	49	40

કામદારોના બે સમૂહના સરેરાશ પગારમાં અસરકારક તફાવત છે કે કેમ તે ચકાસો. $(Z_{\mathrm{t}(0.05)} = 1.96)$

અથવા

(i) લઘુ-નિદર્શ પરીક્ષણ અને ગુરૂ-નિદર્શ પરીક્ષણની વ્યાખ્યા લખી તે બે વચ્ચેનો તફાવત લખો.

(ii) દસ ખેલાડીઓના એક સમુહને ક્રિકેટની ટ્રેનિંગ આપવામાં આવી. તેઓના તાલીમ પહેલા અને તાલિમ પછી મેળવેલ સ્કોર નીચે મુજબ છે. તાલીમ અસરકારક છે ?

તાલીમ પહેલા	10	4	3	6	10	6	9	8	10	8
તાલીમ પછી	8	7	5	9	8	5	11	6	9	10

(સ્વા. માત્ર =
$$9$$
, $t_{0.05}$ = 2.26)

- (B) ગમે તે ત્રણના જવાબ લખો :
 - (1) દ્વિતીય પ્રકારની ભુલ એટલે શું ?
 - (2) સંયુક્ત પરીકલ્પના એટલે શું ?
 - $\chi^2 2$ વિતરણની મર્યાદા લખો.
 - (4) પરીક્ષણનું સામર્થ્ય એટલે શું ?

7

7

7

3

Seat No.	:	

March-2019

M.Com., Sem.-I

404: Business Research Methods (Old)

Tim	e: 2:3	30 Ho	urs]	[Max. Marks: 7	70
Inst	ructio	ons:	 The figures on right side indicate the marks. Use of calculator is allowed. Values of statistical tables are given in question. 		
1.	(A)	(a) (b) (a)	State the definition of research. Explain it's types in detail. Explain Evaluation of Research Study. OR Explain importance of Research Design.		7 7 7
		(b)	Explain in detail the steps of Research Process.		7
	(B)	Atter (1) (2) (3) (4) (5) (6)	mpt any four : What is formulation of research proposal? State any two characteristics of a good research. Write the main difference between qualitative research research. Define Experimental Research Design. What is Operations Research? Write any two characteristics of Basic Research.	and quantitative	4
2.	(A)	(i) (ii) (i) (ii)	What is questionnaire? Explain its types in detail. State the meaning of sampling. Explain characteristics of design in detail. OR What is Probability Sampling? Explain its types in detail. Write the meaning of non-sampling error. Explain the typerror.		7 7 7
	(B)	Writ (1) (2) (3)	e any two : Write a difference between Data and Information. What is Missing Information? What is Tabulation?		4

MD-109 10

7

Class	70-74	65-69	60-64	55-59	50-54	45-49	40-44	35-39	30-34	25-29	20-24
Frequency	2	3	4	6	9	16	10	7	5	2	1

(ii) Obtain co-relation of co-efficient from the following and interpret it also.

7

Marks	Age								
Marks	22	21	20	19	18				
0 – 5	_	_	_	3	1				
5 – 10	_	_	_	3	2				
10 – 15	_	_	7	10	_				
15 – 20	_	5	4	_	_				
20 – 25	3	2		1	_				

OR

(i) From the following information obtain regression co-efficient equation of x_1 on x_2 and x_3

7

x_1	4	6	7	9	13	15
x_2	15	12	8	6	4	3
x_3	30	24	20	14	10	4

(ii) From the following data find Karl Pearson's coefficient of skewness:

Class	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
Frequency	5	8	11	11	8	5	2

 $(B) \quad Attempt \ any \ \textbf{three}:$

3

- (1) Write multiple regression model.
- (2) For one information mean = 2.23 and variance = 1600, obtain the value of co-efficient of variance.
- (3) Write the formula of co-efficient of Quartile Deviation.
- (4) Write the formula of combine mean.
- (5) State the use of mean.

4. (A) (i) Prepare a one-way ANOVA from the following data:

YX	X	Y	Z
A	3	8	10
В	7	5	6
C	3	4	8
D	3	7	8

$$(d. f. = 8, 3 \text{ for } F_{0.05} = 8.84)$$

(ii) The information about two groups of workers is given below:

Workers	No. of Workers	Average Salary	S.D.
A	1000	47	28
В	1500	49	40

Is there any significant difference in the average salary obtained by workers A and B?

7

7

7

7

3

$$(Z_{t(0.05)} = 1.96)$$

OR

(i) Define small sample test and large sample test. Explain the difference between them.

(ii) The Cricket training of the group of ten players was conducted. Obtained scores of before training and after training is given below:

Score before training	10	4	3	6	10	6	9	8	10	8
Score after training	8	7	5	9	8	5	11	6	9	10

Is there any significant effect due to training?

$$(d.f. = 9, t_{0.05} = 2.26)$$

- (B) Attempt any **three**:
 - (1) What is type-II error?
 - (2) What is combine hypothesis?
 - (3) State the Limitation of χ^2 Test
 - (4) What is power of test?

MD-109